

AÑOBEROS GOTZAIÑAREN GOMUTAZ

Antonio Añoberos, Bilbo'ko Gotzain izandakoa il jaku oraintsu eta ZER gure aldizkarian jazokizun onek bere oiartzuna izan bear dauala uste dogu.

Añoberos jaunaren jokabidea nok aztertu izango da zenbaki onetan. Orregaitik lan au kondaira apur bat egiteko da.

Euskaldun geienok sinistedunak gara eta Eleizearen jokabidea Erriaren aurrerapenerako danean pozik ikusten dogu, baiña, zori txarrez, Eleizako Arduradunak orretan okerreko bidea artzen dabenean, ori oso mingarri biurtzen da.

Guda-inguruan asi eta gaur arte izan dogun kondaira, arlo onetan, jakingarriz beterik daukagu. Jakiña, au lako lan labur baten ezin dana azaldu ta argitu, ez eta urrik emon be, baiña gure irakurleen argibiderako aundi-aundi batzuk esaten aleginduko gara.

* * *

MUXIKA GOTZAIÑA

Azkenez, guda aurretuan euskaldunak gotzain euskalduna izatea lortu genduan. Zergaitik izan ete dira gure Gotzaiñik geienak erdeldunak?

Muxika gotzain giputzari aldi nastatuetan Gotzain izatea etorri jakon eta aldi nastatu oneitan, jakiña, olatuen artean itxas-ontzia ibiltan dan antzera ibilli bear izan eban.

Euskalerrriaren alde emon eban zentzuzko pausu bat gudaldian onartua izan zan Araudiaren alde autarkia emon leikela esatea izan zan. Eta oben ori ez eutsoen iñoz parkatu Euskalerrriaren arerioak, or dago Mateo Muxika Gotzaiñaren zori txar guztien oiñarria.

Eta guda-aldian bere artaldea zati bitan banatuta ikusten eban, batzuk gudaren alde batetik (arabarrak) eta beste batzuk beste aldetik (Bizkaiatarrak eta giputzak).

Aldi orretan gure Muxika jauna, Iruña'ko Gotzain eta semez bizkaikoa zan Olaetxea jaunagaz alkartu zan, eta bien bultzagille Toledo'ko Goi-Gotzain, España'ko Len-Gotzain eta Kardenal zan Goma Jauna. Biak izenpetuta Gotzain-Idazki lotsagarri bat argitaratu eban. Orduko Gotzain-Aldizkari Nagusian irakurri daiteke.

Ez dakigu Olaetxea jaunak agiri orren damurik iñoz agertu eban, bai oster gure Muxika jaunak, Erbestean egoala Nire Kontzientziaren Aginduak (Imperativos de mi Conciencia) idazpurua daroan agiria argitaratu eban onek eta an argitzen dau arazoa.

Gudaldia zala, Franco'tarrak urreratu jakozan eta España'ko Banderearen alde zin egitera beartu eban, Gazteizko Seminarioan. Zin ori ezin egin leikela esan eban Gotzaiñak, bere askatasuna aldezteko. Ondoren lez erbestera bialdu eban eta an egon zan urte batzutan, Ipar-Euskalerrian.

Gero, Carmelo Balester Gotzain zala eta onen alegiñez Zarautz'era etorri zan. Egun baten bere etxean egoala Gotzaiña (Carmelo Ballester) etorrela bera ikustera esan eutsoen. Ordua eldu zanean, bere gelan belau-niko itxaron eutson Muxika jaunak. Carmelo Gotzaiñak zutuntzeko eskatu eutson, baiña belau-niko jarraitzen ebalu ikusirik, bera be belau-nikatu egin zan eta gotzain biak alkar besarkatzen ziran artean auxe esan eutson Carmelo Gotzaiñak: "Goztain-arteko anai lez eta Martir lez besarkatzen zaitut".

Zarautzen jarraitu eban Gure Muxika Gotzaiñak eta antxe izan genduan bera agurtzeko aukerea. Itsututa egon arren, zartzaro onean eldu jakon eriotzako ordua.

LAUZIRIKA GOTZAIN-ORDEA

Muxika jauna erbestera joan zanean, Lauzirika ta Torralba'tar Xabier Jauna izendatu eban Gotzain lez eta Gotzaiñaren lekua artzeko, Apostolu-Zaintzaille zala.

Au euskalduna genduan, baiña bere jokabidea erri-arloan benetan lotsagarria izan zan. Oso-osoan Franco ta bere aldekoen menpera jausia.

Gu seminarioan gengoan aldi aretan eta benetan maite genduan. Asko goratu eban Gazteiz'ko abade-gaien etxea eta beti esaten eban abadea ez zala politika-arazoetara sartu bear. Guk ikusten genduan bera belarrietaraiño sartuta egoala, baiña...

Ezelako erri-kontzientzi barik azi ginduezan etxe aretan, naizta beste bide batzutatik erri-zaletasun ori eskurtatu. Antxe irakurri al izan genduan Muxika'ren "Imperativos..." idazkia eta udaldi baten baita Agirre Lendakariaren De Gernika... liburua.

Muxika' jaunak bere gotzaintza itzi ebanean, ba-eukan Lauzirika jaunak Gazteiz'ko Gotzain izateko guraria, baiña ez eban lortu. Erriaren gorrotoa (odium plebis) eukala esan eutsoen eta ori eleiz-legeetan eragozpena zan. Agur egiteko egin eban berbaldian, umeak baiño ez dakiela parkatzen esan eban.

BALLESTER GOTZAIÑA

Lauzirika jaunaren ondoren, barriro asi zan gotzain erdeldunen aldia.

Muxika'k utsik itzi eban lekurako Carmelo Ballester Gotzaiña izendatu eban. Biotz oneko gizona. Baiña ez euskaldunentzat gotzain izateko egokia. Ez eukan beste ikuspeirik España'tarrena baiño eta au be Franco'ren jokabidetik baiño ez.

Konpostela'rako Goi-Gotzain izendatuta egoala, Ma-drid'en il zan.

ELEIZEA

IRU GOTZAIN ERDELDUN

Ballester jaunaren aldian, alde batetik Gazteiz'ko Eleizbarrutia aundia zalako eta bestetik Franco'tarren politikearentzat Eleizbarruti ori zatitzea ondo etorrelako, Eleizbarruti ori iru zati egin eben eta Donosti ta Bilbo gotzain-uri biurtu.

Orrelan iru Gotzain izentatu ebezan iru eleizbarrutietarako eta Bilbo'ra Casimiro Morcillo gotzaiña etorri jakun.

Casimiro jauna zurra zan eta maltzurra be bai. Orregaitik, asieratik euskerearen alde jarri zan. Eleizbarrutiaren sortze-agiria Bilbo'ko Santiago'ren Gotzain--Eleizan erderaz eta euskeraz irakurri zan. Euskerazko irakurketa Aurtenetxe'tar Franzisko jaunak egin eban. Eta Eleizbarrutiko Agiri Nagusian be agiriak euskeraz eta erderaz agertzen ziran.

Euskera ikasteko alegin apur bat egin eban Casimiro jaunak, Eusebio Martija irakasle ebalá, baiña euskerearen aditza jakiturizkoa zala eta ortxe aurkizen ebalá oztopoa esan eban. Ezin ikasi.

Casimiro jaunak ez eban ulertu Euskalerrriaren arazoa eta izatez Franco'tarra zan. Dana dala, pastoral arloetan oso langillea ta burutsua.

GURPIDE GOTZAIÑA

Casimiro jaunaren urrengo Gurgide Gotzaiña etorri jakun Bilbo'ra, Otxagabia'ko naparra, erdi euskalduna. Bere ama euskalduna zan eta Otxagabia'ko euskerearen jakingarri batzuk emon eutsozan Azkue'ri.

Gotzaiñen artean euskerearen areriorik aundiena izan genduan Gurgide jauna, ez bear ba'da barruak ori eskatzen eutsolako, baiña bai agintarien aurrean oso-osoan makurtuta egoalako.

Alde batetik arazo ori zala-ta, bestetik bere jokabidea oso laburra eta okerra zalako, bai artzain-lanean eta bai gizabidean, naste ikaragarriak sortu ziran Bizkaia'n Gurgide jaunaren aldian eta abaderik geianak aurrez-aurre jarri jakozan. Benatako ondamendia ekarri eban Bizkaia'ko Eleizearentzat Gotzain onek, eta oraindiño be bear ba'da, ondorenak zuzentzeko dagoz.

Izan ziran ondoren onak be, batez be bere aurka jokatzeko indar asko alkartu zirala. Berak esan eban bei baten J. A. Agirre'k esan ebalá bera zala euskerearen alde geien egin eban gotzaiña. Baiña J. A. Agirre'k ori esateko eukan errazoiá auxe izan zan: Gurgide jauna euskerearen aurka jarri zalako erria bizkortu egin zala eta orrelan euskal-zaletasuna sortu.

Abadeen aldetik, Gurgide jaunak erantzunik gogorena artu eban, baiña arazo au argitzeko idaz-lan au baiño luzeagoa bearko litzake. "Gogortasuna" izena artu eban abade-taldea Derio'ko Seminario'an egoala il zan Gurgide Gotzaiña.

ZIRARDA GOTZAIN-ORDEA

Eleizbarrutiaren egoerea larria zalako eta Gurgide Gotzaiñaren eriotzeaz sortutakoa arazoa bideratzeko,

Santander'en Gotzain zan Zirarda'tar Jose Maria jauna izendatu eben Bilbo'ko Eleizbarrutiaren Gotzain-orde arduradun.

Zirarda jaunaren jokabidea, Gurgide Gotzaiñarena baiño zuzenagoa zan baiña arazo larriak ez jaken beti erantzun argia emon. Jaiotzaz Bizkaia'tarra da, baiña euskalduna izanik, euskerea erdi-aiztuta dauko. Egiten dau alegin euskeraz itz egiten. Orretan gogo ona ikusten jako.

Bere arduradun-aldi orretan egin ebazan alegiñak bizkaiko arazoak bideratzen eta eleizbarrutia eratzen, baiña alegin orreik erdi-bide baten geratu ziran. Añoberos'en aldietarako bidea gertatuta geratzen zan.

AÑOBEROS GOTZAIÑA

Bizkaia'ko irugarren Gotzaiña dogu ba oraintsu il jakun Añoberos jauna. Naparra jaiotzaz eta euskerarik ez ekiana. Arazo au zenbaki onetan beste idaz-lan baten aztertzen da.

Añoberos Gotzaiñak Bizkaia'ko Eleizbarrutiari eban-jelio-giro bat emon eutson eta bare eginkizunik gogoangarriena berbaldi ospetsua izan zan.

Aldi orretan Joan Mari Uriarte egin eben Gotzain laguntzaille eta arazoak bideratzeko laguntza aundia etorri zan izendatze onetatik.

GAURKO GIROA

Gotzain euskaldunak eta ebanjelio-bidetik joketzen dabenak eskatzen genduzan abadeak eta abadeakaz batera erriak be bai: Aundikeri guztiak alde batera itzi eta benetako kristiñautasunaren bidea artzeko gogoá agiri zan.

Orretan asko aurreratu dala ezin ukatu izango dogu: Gaur euskalerrian daukaguzan gotzaiñak guztiak dira euskalerrian jaiak eta bat bakarra da euskerarik ez dakiana, Gasteiz'koa, besteak geiágo edo gitxiágo euskeraz berba egiten dabe eta Euskalerrriaren erri-eskubideak aldezten guztiak alegintzen dira, eleizbarruti bakoitxean bertako giroa aitzu barik. Asko da ba aurreratu dana, naizta oraindiño bide luzea euki aurrera jarraitzeko, batez be ebanjelizatze-lana erriak bear dauan bestean euskeraz egiteko.

Egia da Iparrandean be ba-daukagula beste Gotzain bat Baiona'koa, naizta bere Eleizbarrutia euskaldunak eta euskaldun ez diran lurraldeak osotu.

Ez da sarritan entzuten euskal-arazoetan Baiona'ko Gotzaiñaren barririk, baiña oraintsu Frantzia'k ETA'-ren aurka jokatzeko artu dauzan bideak diralata, egin dauz agerpen gogoangarri batzuk euskaldunak goratuz eta euren eskubideak aldeztuz.

Baiona'ko Gotzaiñak ez daki euskerarik, baiña euskal-arlorako Ordezkarri bat eukiten dau "impedimentim Linguae"edo izkuntzarako oztopoa bideratzeko.

Egin danagaz poztu gaitezán eta aurrera jarraitzeko gogoá indartu dagigun.

GAMIZ'ek